

OB ZAKLJUČKU ZASEDANJA VSEDRŽAVNEGA SVETA KRŠČ. DEMOKRACIJE

SVETLE IN SENČNE STRANI VLADAJOČE STRANKE

Položaj glavnega tajnika Mora in Fanfanijeve vlade okrepljen - Važne socialne preosnove in sodelovanje s socialisti - Dokončen prelom z desnico

Italijanska javnost je te dni pozorno spremljala potek zasedanja vsedržavnega sveta Krščanske demokracije. V Rimu se je zbralo 150 strankinih odposlancev, prisotni pa so bili tudi predsednik vlade Fanfani in številni ministri. Zasedanje je brez dvoma bilo osrednji italijanski politični dogodek tega tedna, a zanj se je zanimala tudi inozemska javnost.

Sodimo, da je prav, da s tem dogodkom seznanimo tudi naše bralce, saj gre za stranko, ki je na vladi in od katere je zato v precejšnji meri odvisna tudi usoda naše narodne manjšine.

Stranka italijanskih katoličanov se že več let — pravzaprav od De Gasperijeve smrti dalje — nahaja v krizi. Do začetka leta 1959 pa ta kriza, katere glavni vzrok so notranje razprtije, ni bila na zunaj tako vidna, ker je vodstvo stranke čvrsto držala struja tako imenovane »demokratske iniciative«, kateri je pripadal tudi tedanji strankin glavni tajnik Fanfani. Pod njegovim vodstvom je Kršč. demokracija dosegla kar lep uspeh na zadnjih državnozbornih kar lep uspeh leta 1958 in Fanfani je lahko še isto leto uresničil prvi, a hkrati važni del svojega političnega programa: sestavil je tako imenovano sredinsko-levičarsko vlado, v kateri so poleg demokristjanov sodelovali socialni demokrati, republikanci pa so nudili zunanjo podporo. Toda ta vlada je trajala le nekaj mesecev. Fanfani je v začetku leta 1959 odstopil, ker je doživel, da so nekateri njegovi strankini tovariši in celo člani njegove struje — demokratske iniciative — v parlamentu pri tajnih volitvah nekajkrat glasovali proti vladi. Fanfani je hkrati odložil mesto strankinega glavnega tajnika, s čimer je bilo konec tudi vodilne in najmočnejše struje v stranki.

NOVI TAJNIK

Tedaj je glavno tajništvo KD bilo zaupano poslancu Aldu Moru, vseučiliškemu profesorju iz Barija in večkratnemu ministru v prejšnjih vladah. Mož je prevzel nase izredno težko nalogo. Moral je namreč najprej odstraniti hudo nevarnost, da se stranka razcepi, a obenem poskrbeti, da se sestavi nova vlada.

S svojim tihim, a vztrajnim in odločnim delom mu je najprej uspelo ohraniti enotnost KD in nato sredi lanskega poletja srečno prestati najhujšo preizkušnjo, pred katero sta bili v zadnjih letih postavljeni tako stranka, kakor tudi sama demokratska ureditev države. Morova spretnost je

prišla do izraza s tem, da je še ob pravem času odrekel strankino pomoč zasovraženi Tambronijevi vladi, in predvsem s tem, da je današnji Fanfanijevi vladi poskrbel podporo ne samo vse svoje stranke, temveč tudi socialnih demokratov, republikancev in liberalcev ter celo posredno podporo Nenni-jevih socialistov in monarhistov.

V lanskem novembru so bile skoraj po vsej državi občinske in pokrajinske volitve, pri katerih je Krščanska demokracija v glavnem obdržala svoje sile. Prav pred kratkim pa je Moro naredil eno svojih morda najdrznejših potez: odobril je sestavo sredinsko-levičarskih občinskih odborov v nekaterih velikih in važnih mestih, kot so Milan, Genova in Florenca, kjer je prvič po letu 1947 prišlo do tesnega, neposrednega sodelovanja med demokristjani in Nenni-jevi socialisti.

ANALIZA ITALIJSKE STVARNOSTI

Če temu živahnemu razvoju notranjega političnega dogajanja pristavimo še sedanji izredno pestri razvoj splošne svetovne politike, spoznamo, kako je bilo več kot dovolj vzrokov, če je zasedanje vsedržavnega sveta Kršč. demokracije bilo v središču pozornosti italijanske javnosti.

O narodnih manjšinah molče kot grob

Za utrditev demokracije v Italiji so po Morovem prepričanju potrebne korenite in obširne reforme, ki naj preuredijo družbo samo. Treba je zato temeljito proučiti dejansko stanje, sestaviti natančen, a obenem obširen program del in zlasti poskrbeti sredstva za njihovo izvedbo ter jih končno izvršiti, preden odbije dvanajsta ura. Ne zadostujejo, je dejal, nepovezane reforme, ki jih izvršimo, kadar smo že prisiljeni in potem ko so jih dolgo prej zahtevali komunisti, ki si zato lahko lastijo zaslug, da so se reforme izvedle.

Mnogo zanimanja je seveda vzbudil tisti del poročila, ki je obravnaval izredno aktualno vprašanje odnosov med demokristjani in Nenni-jevi socialisti. Moro je odločno poudaril, da sta okrepitev in utrditev italijanske demokracije odvisni tudi od socialistov in razvoj dogodkov jasno kaže, da bosta v bodočnosti še bolj odvisni. Kršč. demokracija se zato strinja, da se morajo v neposredno vodstvo državnih zadev pritegniti široke delavske množice, a socialistična stranka mora prej nedvoumno dokazati,

V poročilu, ki je trajalo skoraj dve uri, je glavni tajnik Moro podrobneje proučil notranjepolitično stanje Italije ter ugotovil predvsem tole. Iz podatkov zadnjih upravnih volitev izhaja, da so desničarske politične sile v zatonu. Zato tudi s stališča gole strankarske koristi Kršč. demokraciji ne kaže sklepati kakšne zveze z omenjenimi silami. Izidi zadnjih volitev nadalje neovržno dokazujejo, da se je nekoliko povečalo število glasov, oddanih levičarskim strankam, kar pomeni, da se je celotna množica volivcev nekoliko premaknila na levo. Iz tega pa tudi izhaja, da je komunistična stranka v glavnem ohranila svoje sile in zato še vedno ostala druga najmočnejša italijanska stranka.

V tej zvezi je Moro obrazložil, kako in s kakšnimi sredstvi bi morali Kršč. demokracija in njeni zavezniki v bodočnosti voditi boj proti komunizmu, če hočejo, da bo ta boj učinkovit in uspešen. »Mi nismo tu« je dejal, »da ščitimo določene privilegirane sloje, proti katerim danes veje močan veter socialnega protesta, temveč smo tu, da ustvarimo urejeno, svobodno in pravično družbo«, kajti le tako bo komunizem zgubil svojo udarno moč.

da se je zlasti osvobodila varuštva komunistov. Kakšno bo bodoče stališče KD o tem vprašanju, je v dobršni meri odvisno od tega, kako se bo obneslo sodelovanje s socialisti v novih sredinsko-levičarskih občinskih odborih. Za ta poskus je bilo nalašč izbrano upravno področje, ki je sicer važno, a ne predstavlja nobene nevarnosti za splošni politični položaj, saj se v okviru občinskih in pokrajinskih uprav ne rešujejo niti temeljni problemi zunanje niti notranje politike.

ČVRSTA VEČINA

S poročilom Alda Mora se je strinjala ogromna večina članov vsedržavnega sveta. Pri glasovanju so odposlanci skoraj soglasno odobrili resolucijo, ki odobrava dosedanje delovanje in stališča glavnega tajnika. Le bivši ministrski predsednik Tambroni je glasoval proti tistemu delu poročila, ki obravnava vprašanje odnosov s socialisti, medtem ko se je 11 članov sveta, med njimi notranji minister Scelba in obrambni mi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 26. februarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Kaj nam je pravil piskrovez«, pravljica (Lea Fatur), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika tedna v Trstu; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Celjski komorni zbor; 17.00 Tržaški obiski; »Opčine«; 19.00 Nedeljski vestnik; 19.15 Operetna fantazija; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Lani sem oženil se, letos pa mi je umrla« (Martin Jevnikar); 21.25 Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta — Borodin: Kvartet št. 1 v A-duru; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 27. februarja, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Postno predavanje — dr. Lojze Suštar: »Razmerje med Bogom in človekom«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Catalani: »La Wally«, opera v štirih dejanjih. Približno ob 21.15 »Opera, avtor in njegova doba«. Približno ob 21.45 »Nove knjige in izdaje«.

• TOREK, 28. februarja, ob: 18.00 Sola in vzgoja — Anton Kacin: »Nekaj zaključkov iz mojega vzgojnega dela«; 18.30 Dve simfonični pesnitvi — Smetana: Vltava, Sibelius: Tuonelski labod; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Tvorica sanj, obzornik zanimivosti iz filmskega sveta; 22.00 Sprehodi po antičnih gajih — Alojz Rebla: »Heziod, pesnik pravadne žalosti«.

• SREDA, 1. marca, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Pesek v oči«, komedija v dveh dej. (Eugene Labiche - Dušan Pertot), igrajo člani RO; 22.00 Koncert gregorijanskega petja.

• CETRTEK, 2. marca, ob: 18.00 Radijska univerza — Tone Penko: Strupi, mamila in nasladila: »Banisterija«; 18.30 Skladbe Paula Hindemitha in Franza Liszta v izvedbi violista Aurelia Arcidiacona in pianistke Ksenije Prochorove; 19.00 Širimo obzorja — Svet v katerem živimo: »Zvok«. Približno ob 21.25 Književnost in umetnost: »Knjiga Ricarda Bacchellija: Iride« (Fr. Jeza). Približno ob 22.20 Znanost in tehnika F Slavko André: »Boj za najhitrejši avtomobil«.

• PETEK, 3. marca, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Lipovek: Suita za godalni orkester št. 2 v C-duru, Gotovac: Simfonično kolo; 19.00 Postno predavanje — msgr. Jože Jamnik: »Skrivnost božjega hitja«; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.20 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Francoski državnik, kardinal Jules Mazarin, ob 300-letnici smrti«; 22.15 Srečanja s slavimi glasbeniki: »Pablo Kasals« (C. Gherbitz).

• SOBOTA, 4. marca, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 15.30 »Nevesta«, radijska drama (G. Pugnetti - J. Jež), igrajo člani RO; 16.40 Zenski vokalni kvartet iz Ljubljane; 18.00 Radijska univerza — Ivan Rudolf: Čudovitosti rastlinstva: »Razvoj rastlinstva«; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta; 21.00 »Fantazija ob slavni skladbi« (Jurij Slama), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

26. februarja, nedelja: 2. postna, Viktor
27. februarja, ponedeljek: Gabrijel
28. februarja, torek: Roman, Antonija
1. marca, sreda: Albin, Zorko
2. marca, četrtek: Janja
3. marca, petek: Milena
4. marca, sobota: Kazimir

ČLOVEK V OSVETJU

Na rtiču Canaveral v Floridi so ameriški znanstveniki naredili nov korak naprej za polet človeka v vesolje. V zrak so pognali poseben dvodelni izstrelek, težak eno tono, ki je že tako urejen, kakor bo prihodnji za medplanetarnega letalca. Izstrelek je letel 172 kilometrov visoko in je po 43 minutah pristal na določenem območju blizu otoka Portoriko.

Po posrečenem poskusu so ameriški astronomi razglasili, da bo morda že čez en mesec poletel človek v osvetje. Objavili so tudi imena sedmih letalcev, ki se za vesoljski polet vadijo že eno leto. Izmed njih so izbrali tri najbolj primerne.

Svetle in senčne strani vladajoče stranke

(Nadaljevanje s 1. strani)

nister Andreotti, pri tej točki glasovanja vzdržalo.

Glede na takšen izid rimskega zasedanja smemo napraviti predvsem dva zaključka. Prvi je, da Fanfanijevi vladi s strani Kršč. demokracije ne grozi nobena nevarnost in bo zato lahko mirno vodila državne posle vsaj do občnega zbora Nennijeve socialistične stranke, ki bo sredi marca. Ugotoviti je treba nadalje, da je v vrhove stranke prodrlo prepričanje, da so v državi potrebne korenite reforme, če se hočejo odstraniti vzroki, ki onemogočajo utrditev demokratičnega družbenega reda. Velika večina voditeljev KD je tudi mnenja, da bo za dosego tega cilja zelo pomembna vloga, ki jo bo v bodočem političnem življenju imela Italijanska socialistična stranka.

Kot pripadnike narodne manjšine, živeče

v mejah italijanske države, bi nas seveda še najbolj zanimalo, ali in kako namerava vladajoča stranka reševati naše probleme. Toda tudi na tem zasedanju Kršč. demokracija kot običajno manjšinskih vprašanj sploh ni obravnavala, kar je zlasti glede na razvoj dogodkov na Južnem Tirolskem naravnost nepojmljivo.

Kršč. demokracija si očitno ne dela pravic, če vse narodne manjšine, živeče v Italiji, nimajo z njo prijateljskih stikov in so celo z njo v hudem političnem sporu. To velja tako za Francoze v Dolini Aoste kot za Južne Tirolce in Slovence na Tržaškem, Goriškem in v videmski pokrajini. Zakaj vladajoča stranka kaže tolikšen prezir za probleme narodnih manjšin, je prava uganika. Takšno stališče pa je brez dvoma politično škodljivo in prav gotovo ne dela časti stranki italijanskih katoličanov. **D. L.**

Naše zadeve v Rimu

Ta teden se v Rimu zopet razpravlja o najbolj važnih zadevah, ki se tičejo Slovencev v Italiji. V torek je namreč začela zasedati italijansko-jugoslovanska mešana komisija. Isti dan je v parlamentarni komisiji za šolstvo prišel v razpravo zakonski osnutek za slovenske šole v Italiji.

Morda ni samo slučaj, da se obe komisiji istočasno ukvarjata z vprašanji, ki se tičejo slovenske in italijanske manjšine ob mejah.

Mešana komisija ima pred seboj dve važni vprašanji, in sicer zadevo dvojezičnosti in uzakonitev italijanskih šol v bivši coni B. Kolikor se je moglo zvedeti, sta komisiji prvi dan skušali določiti dnevni red razpravljanj. Že tu je prišlo do navzkrižnih mnenj. Italijanski odposlanci so silili naprej kot prvo točko šolstvo italijanske manjšine v Jugoslaviji. Jugoslovanski odposlanci so pa baje vztrajali, naj se najprej načnejo razgovori o dvojezičnosti v bivši coni A.

Šolska komisija v rimskem parlamentu pa pregleduje tri osnutke za uzakonitev slovenskih šol: Ti so: vladni, socialistični in osnutek komunističnih poslancev. Pri ro-

kah imajo pa še spomenico o šolstvu, podpisano od vseh slovenskih manjšinskih organizacij ter točne zahtevane popravke in tolmačenja k njim, katere sta sestavila skupno oba slovenska šolska sindikata, tržaški in goriški.

Želje naše manjšine so natančno izražene. **Od odločujočih komisij, poslancev in še bolj od različnih strank je odvisno, kako in koliko se bodo zavzele za naše upravičene zahteve. Obe vladi pa sta prav te dni na preizkušnji, ali hočeta in kako znata urediti odnose do manjšin.**

LAUDETUR JESUS CHRISTUS!

S tem krščanskim pozivom »Hvaljen bodi Jezus Kristus« se pričenjajo vsakodnevne oddaje vatikanskega radia. Že 30 let trajajo njegova poročila, predavanja in govori.

Dne 12. februarja 1931 je papež Pij XI. prvič podelil vsemu svetu svoj blagoslov, izgovarjajoč besede v mikrofon. Pred oddajo je izumitelj Marconi rekel: »Od danes naprej boste govorili narodom vsega sveta.« Duh in tehnika sta se takrat prvič povezala v skupno poslanstvo.

Prvotne skromne vatikanske naprave so povečali leta 1950, ko so katoličani vsega sveta nabirali za novo postajo, ki bo govorila »urbi ed orbi«. Ogromne naprave na površini več kot štirih kvadratnih kilometrov so stale 15 milijard lir. Vatikanski radio, ki je bil dokončan na praznik Kristusa Kralja leta 1957, se po svojih modernih napravah lahko kosa z njujorškim in moskovskim. Pri radiu dela 60 urednikov, ki oddajajo v 30 jezikih vsakodnevne sporede. Za slovenski jezik je urednik g. Anton Iskra, hrvaške oddaje pa vodi g. Ivan Tomas.

Vse urednike in na stotine tehnikov je papež sprejel ob obletnici v posebni avdijenci. »Resnica in ljubezen naj se s pomočjo znanosti širita po vsem svetu,« je bila njegova temeljna misel ob obletnici vatikanskega radia.

ZA PRIVATISTE

Šolsko skrbništvo sporoča objavo prosvetnega ministrstva, da zapade rok za prijavo k didaktičnim vajam na učiteljskih 28. februarja t. l. Podaljšanje velja za privatiste, ki bodo polagali mature na učiteljskih v letošnjem roku.

Spremembe na Dunaju

Avstrijski zvezni kancler Julij Raab je sporočil vodstvu avstrijske Ljudske stranke, da bo iz zdravstvenih razlogov odstopil 11. aprila od svojega mesta. Raab, ki bo dosegel v novembru 70 let, je že od leta 1953 avstrijski ministrski predsednik.

V svojem pismu predlaga Raab, naj se za naprej združi v eni osebi glavno tajništvo stranke in mesto ministrskega predsednika, da ne bo prišlo do nesporazumov. Zato bo na izpraznjeno mesto skoraj gotovo imenovan strankin glavni tajnik dr. Alfonz Gorbach.

V italijanski politični javnosti prevladuje mnenje, da je Raabov odstop v zvezi tudi z južnotirolskim vprašanjem. Raab je baje veljal za bolj popustljivega, kot je Gorbach. Sicer pa to ne pride zdaj v poštev, ker se bodo pogajanja v Celovcu najbrž začela že v začetku aprila in je sestava odposlanstev ostala ista, kot je bila v Milanu.

Novo stališče OZN o dogodkih v Kongu

Umorjeni vodja črncev v Kongu Patrice Lumumba je s svojo smrtjo povzročil Združenim narodom in zlasti zapadnim državam več sivih las kakor takrat, ko je bil še živ. Zato ga je neki ameriški diplomat imenoval »živi mrtvec«. Umor, katerega vsi obsojajo, bi bil kmalu povzročil državljansko vojno med peterimi oblastniki Konga. Mrtvi Lumumba je celo zamajal temelje glavnega tajnika Združenih narodov Hammarskjölda.

Medtem pa je Čombe, predsednik vlade v Katangi, povabil na posebno konferenco v Ženevo svoje vladne tovariše. Nekdanja belgijska kolonija Kongo ima danes kar pet gospodarjev, od katerih se vsak predstavlja kot edini pravi glavar vsega Konga. Najbogatejšo rudno pokrajino Katango ima v oblasti Čombe. V sredini, v pokrajini Kasai, gospodari Kalondi. Zapadne pokrajine obvladuje Kasavubu, izbrani državni poglavar Konga, ko je še bil Lumumba ministriški predsednik.

Ti trije so ostri nasprotniki lumumbistov. Vzhodne pokrajine so pod trdo roko Gizenge, ki ga je že enajst držav, med temi tudi Jugoslavija priznala za predsednika vsega Konga in kot pravega naslednika Lumumba. Majhen oblastnik v vzhodni pokrajini Kivu je pa Kašamura, ki se nagiba bolj h Gizengi.

Organizacija združenih narodov je po celonočni seji sprejela v sredo zjutraj daljnosežne sklepe, da se pomiri osrčje Afrike in da ne nastane na črnem kontinentu druga Koreja. Najprej je Varnostni svet odbil

z osmimi glasovi proti enemu sovietski predlog, naj se odstavi Hammarskjöld; glasovanja sta se vzdržala Ceylon in Arabska republika. Drugi sprejeti predlog določa, naj se iz Konga umakne vse tuje osebe, razen tistega, ki je pod OZN. Nadaljni predlog, stavljen od afriško-azijskih članic, zahteva preiskavo o umoru Lumumba in tovarišev ter kazni za krivce. Obenem poverja Združene narode, naj s svojimi silami vzpostavijo red v deželi in naj se zabrani vsem »prostovoljskim« odredom vstop v Kongo. Skliče naj se tudi čimprej pod varstvom OZN parlament vseh pokrajin v Kongu.

Te sklepe pa ne bo tako lahko mogoče izpeljati, ker je Čombe v Katangi proglašil splošno mobilizacijo, češ da hoče OZN izvrševati varuštvo nad narodi, ki hočejo postati neodvisni. Česar ni zmožni živi Lumumba, bo morda opravil zdaj kot mrtev, to je, da bodo velesile prisiljene nesebično in brez zahrbtnih političnih potez pomagati črnskim narodom do urejenega državnega življenja.

—0—

MILIJARDE ZA UPANJE

Kadar kupiš listek ali srečko za katerokoli žrebanje, si že v duhu predstavljaš zlate gradove, kaj bo, če bom zadel na primer 100 milijonov. Tedne ali celo mesece dni pred žrebanjem živi v takih srečnih sanjah na milijone ljudi.

Za nekaj lir ali stotakov upanja in sanj! Ali se ne splača zapraviti nekaj denarja za slepivo upanje? Nihče ne odgovori, ker vsakdo na tiho upa, da ga bo sreča obiskala. Zato pa kar naprej stavijo ali stavimo in to — gre v milijone in milijarde.

V Italiji so lansko leto zaigrali za različne loterije in stave nič manj kot 100 milijard lir. Pri nas se prodaja upanje za denar pri navadni loteriji, pri štirih državnih loterijah (za Novo leto, Agnano, Monza in Merano), ki so povezane s konjskimi dirkami, razen prve. Potem so take prodajalne zlatih

sanj še tedenske stave na nogometne tekme in na konjske. Izbire je dovolj.

Za loterijo so navdušeni iskalci sreče potrošili 45 milijard, za druge stave pa 55. Pri teh prvačijo stave na nogometna moštva, ki so prinesla 40 milijonov lir. Najbolj navdušeni igralci na loterijo so v Neaplju. Tukaj reveži upajo, da bodo obogateli. Bogati v drugih pokrajinah pa, da se jim bo kup povečal.

Škofje in sodelovanje

Kardinal Ruffini je zbral na konferenco vse podrejene škofje na Siciliji. Obravnavali so, kakšno stališče naj zavzamejo glede povezave krščansko demokratičnih skupin z levičarskimi strankami pri občinskih odborih. Sicilski episkopat se je odločil, da ne odobruje sodelovanja katoličanov v občinskih odborih in v pokrajinski vladi z italijansko socialistično stranko in tudi ne z Milazzijevo Zvezo sicilskih krščanskih socialcev. Škofje priporočajo raje opozicijo ali vzdržanje s pristavkom, kjer bi sodelovanje »povzročilo zmedo v načelnih vprašanjih vere, morale in katoliške sociologije«.

Brehtna sklepanja

Konzistorialna kongregacija v Vatikanu je imenovala briksenškega škofa msgr. Gargitterja za apostolskega administratorja škofije v Tridentu. Ta škofija je za milansko največja v Italiji. Prvič po sedemnajstih stoletjih se je zgodilo, da jo bo vodil administrator. Vzrok sta starost (76 let) in bolezen nadškofa De Ferrarija, ki je že dvajset let tridentinski škof.

Nekateri prenapljeni politični računarji pa sodijo, da se je Vatikan postavil na stališče enotnosti Tridenta in Južnega Tirola, ker je škof Gargitter na čelu obeh škofij.

Naročnike, ki niso še poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštne uradu.

Uprava

Blagodejno milo

Po uporabi mila spoznaš kulturno stopnjo človeka, pravi sodobna rečenica. Ni pa še rečeno, da je šele današnji človek začel uporabljati milo kot sredstvo za osebno snago in pranje.

Ob spodnjem Evfratu so našli neko glinasto ploščo iz tretjega tisočletja pred Kristusom. Štiri tisočletja pred Kristusom je tam torej stalo mogočno kraljestvo Sumerijcev. Na omenjeni glinasti plošči je bil s klinopisnimi znaki vrezan recept za izdelovanje mila. Za dobro milo je svetoval en liter dobrega oljčnega olja in petkrat toliko kalijeve soli ali potase. Po današnjih kemičnih formulah je množina soli dosti prevelika. Vendar je treba pomisliti, da stari Sumerijci niso poznali čiste kalijeve soli, marveč da so uporabljali pepel neke rastline, ki vsebuje dosti kalijevega karbonata. Če ni bilo teh, so prišle prav tudi tamarinske in dateljnovne palme.

Oljčno olje in iz njega pripravljeno milo je služilo tudi za lepoto, ker so že stari Asirci in Babilonci spoznali, da mehča kožo in daje lasem poseben blek.

Posebno važnost so pripisovali tudi zdravilnemu milu. Bolnike so namilili po vsem telesu in jih oprali. Ta postopek je preprečil izpuščaje in razne kožne srbečice. V srednjem veku so pa v taka mila ali maže mešali tudi živalske odpadke, kačja jajca, bolniške izbljuvke in podobno, češ, da tak hokuspokus ozdravi bolnika. Navadno ga je napravil za živo gnojšiče. Zato so se pa ljudje mila in maž začeli bati in so raje ostali — umazani.

Novi predsednik Brazilije

Z velikansko večino poldruga milijona glasov je bil 3. oktobra 1960 izvoljen za novega predsednika Brazilije 44-letni Janio da Silva Quadros.

Novi poglavar je pristen južnoameriški tip kot človek in še bolj kot politik. Rojen je bil v skromni družini v Campo Grande, državi Mato Grosso ob robu pragozda. Studiral je kot vsi revni fantje z malo kruha, a dosti ambicije. Med tovariši je veljal bolj za čudaka kot za talent. Že pri volitvah v dijaške klube se je uveljavil na svojski način. Na širok sombrero si je prišil geslo: Kdor je pameten voli Janio Quadrosa. Zmagal je pri vseh klubskih volitvah. Ko je postal učitelj, se je pridružil opozicijski stranki, čeprav mu je po naravi tuje vsakršno strankarsko somišljeništvo. Ko pa je priglasil kandidato za mestnega svetnika v Sao Paulo, je postal član »Partido Democrata Cristao« (krščanska demokratična stranka). Na volilnih shodih pa ni nosil njenega znaka, ampak svojega: veliko staro metlo. Me-

tlo je Quadros vihtel nad glavami poslušalcev, ko je brez kravate in v sami srajci grmel na shodih kot poslanec, potem kot župan in kot guverner Sao Paulo. Žigosal je sleparske in podkupljene uradnike; sredi govora je prenehal, potegnil kos kruha s sirom iz žepa in začel prigrizovati. Volivcem je malo demagoško sicer hotel pokazati, da je tudi on eden izmed ljudstva. Take poteze so mu zelo uspeli pri južnjaških državljanih. Še bolj pa je uspel, ko je zares začel uporabljati metlo in je iz uradov pometel vse nepoštene uradnike.

Metla mu je pomagala, da je Janio — vsi ga kličejo zdaj le po imenu — prišel do največje časti in oblasti. Quadros je veren katolik, zato ne bodo skrajni levičarji pod njim uspeli. Podredil pa se najbrž ne bo tudi nobenemu drugemu vplivu, kar je pokazal, ko je šel obiskat Fidel Castra na Kubo. Njegov načrt je, sodelovati z vsemi ameriškimi državami, pomagati Evropi in vsem nerazvitim državam, predvsem pa očistiti domovino vseh skritih osebnih strankarjev.

Tržaškega

Vztrajajo na dvoumnem stališču

Na seji tržaškega pokrajinskega sveta, ki se je sestel zadnji petek, je predsednik Delise med drugim odgovoril na interpelacijo, ki so jo 14. t. m. v zvezi s šovinističnimi, protislovenskimi demonstracijami bili vložili svetovalci KP, NSZ in It. socialistične stranke. Omenjeni svetovalci so namreč že 7. februarja zahtevali, naj se skliče izredna seja pokrajinskega sveta, ki naj razpravlja o fašističnih izgredih. Ker se je ni bilo, so pismeno vprašali predsednika, naj obrazloži, zakaj je še ni sklical. Omenjeni svetovalci so obenem predložili resolucijo, ki ostro obsoja protislovenske in rasistične demonstracije.

Nabrežina:

Zasedanje občinskega sveta

V torek se je na županstvu v Nabrežini pričelo redno zasedanje občinskega sveta. Dnevni red obsega dvajset točk, od katerih je občinski proračun gotovo najvažnejši. Razprava o tem vprašanju pa je predvidena šele sredi prihodnjega meseca.

Na torkovi seji so rešili samo prvo točko dnevnega reda. Prej je bilo namreč treba urediti nekatera vprašanja, ki se tičejo postopka, kot na primer čitanje zapisnika prejšnjih sej. V tej zvezi moramo omeniti, da je nova občinska uprava sklenila natančno urediti vprašanje dvojezičnosti, kar pride najbolj do izraza zlasti pri sejah občinskega sveta. Bil je imenovan prevajalec, ki prevaja govore posameznih svetovalcev bodisi v italijanščino kot v slovenščino. To delo odlično opravlja dr. Janko Jež iz Sevljana.

Na zadnji seji je branje zapisnikov dveh prejšnjih sej po mnenju nekaterih svetovalcev trajalo predolgo in je zato padel predlog, naj se ta zadeva drugače uredi. Po daljši razpravi je bilo sklenjeno, da bo odbor na prihodnji seji predlagal novo rešitev.

Na prvi točki dnevnega reda je bila razprava o prizivu, ki so ga vložili trije demokristjanski svetovalci glede izvoljivosti kandidata na listi KD dr. Posarellija. Občinski svet je, kot znano, na prvi seji potrdil izvolitev vseh 20 svetovalcev, četudi dr. Posarelli ni predložil dokaza o pismenosti. Ta kandidat je namreč zdravnik in je bil do pred kratkim celo občinski zdravstveni referent ter je zato obče znano, da je pismen.

Proti temu sklepu so svetovalci z manjšinske liste vložili priziv na občinski svet. O prizivu so govorili razni svetovalci, predvsem pa pravnik dr. Škerk in dr. Floridan. Prvi je dokazal, da je treba na osnovi zakonskih predpisov priziv zavrniti. Pri tem je zlasti opozoril, da so vlagatelji rekurza zgrešili postopek, zaradi česar je priziv nesprejemljiv. Svoje stališče je utemeljil tako z zakonskimi določili kot z raznimi razsodbami. Dr. Floridan pa je predvsem naglasil, da je priziv tudi zato neosnovan, ker je obče znano, da je dr. Posarelli pismen,

Predsednik Delise je v odgovoru med drugim dejal, da ni sklical izredne seje, češ da to ne bi pripomoglo k pomirjenju prebivalstva. Razprava — je dejal Delise — bi se ne mogla omejiti na neposredni vzrok demonstracij, se pravi, na uvedbo dvojezičnosti, temveč bi se nujno razširila tudi na dobro »dolgi in hudih bojev, ki jih je italijansko prebivalstvo v prejšnjih stoletjih bilo za obrambo svojega jezika, kulture in narodnosti; ti boji so tudi v bližnji preteklosti zahtevali kri nedolžnih žrtev, žalost in obup tisočev ljudi, ki so morali zapustiti zemljo svojih dedov, da so lahko ostali Italijani«.

saj je vendar zdravnik. Zato mu prav na osnovi 14. člena volilnega zakona iz leta 1960 ni treba predložiti dokaza pismenosti. Če pa prizadeti zaradi svojega poklica ali iz kakršnihkoli drugih vzrokov ne more ali noče sprejeti mesta občinskega svetovalca, je drugo vprašanje. Na to bi pa vsekakor moral pomisliti, preden je sprejel kandidaturu.

Dr. Rinaldini je na tej seji še kar precej govoril, a svojih trditev ni mogel podkrepiti s tehtnimi pravnimi dokazi in je bil zato ponovno poražen.

Ob koncu razprave je spregovoril tudi župan, ki je z zelo prepričljivimi dokazi podprl stališče že omenjenih slovenskih svetovalcev.

Pri glasovanju je bil priziv zavrnjen z večino glasov. Proti so bili le trije demokristjanski svetovalci.

Zgonik:

Skoraj 20 milijonov primanjkljaja

Občinski upravni odbor je pred kratkim dokončno sestavil osnutek proračuna za tekoče leto. O tem vprašanju pa bo še razpravljala občinski svet na seji, ki bo, kot se zdi, konec prihodnjega tedna.

Odbor je pripravil osnutek proračuna, ki se, kar zadeva dohodke, bistveno ne razlikuje od lanskega. Tudi letos predstavlja trošarina največji dohodek za občino, saj se predvideva 3.118.000 prejemkov. Drugi največji dohodek predstavljajo razni davki, ki skupno znašajo okrog 2.200.000 lir. Ker je bil s 1. januarjem 1961 odpravljen davek na živino in je bila obenem odpravljena davčna doklada na zemljiške dohodke, bo občina ustrezno vsoto denarja prejela od države, kar znaša skupno nekaj manj kot 800 tisoč lir. Skupno pa je predvidenih 10 milijonov 303 tisoč lir dohodkov.

Od izdatkov omenimo, da so plače in socialne dajatve upravnega osebja zdaleč največja postavka, saj bodo v ta namen poročili skoraj šest milijonov. Več kot poldrugi milijon znaša prispevek za konzorcij Kraškega vodovoda, en milijon 393 tisoč so določili za vzdrževanje cest, okrog 6 milijonov izdatkov je predvidenih za potrebe šol

Šele potem ko je fašistične izgrede postavil v takšen okvir, je Delise izjavil, da »obsoja vsako nasilje, pa naj prihaja s kakršnekoli strani«.

Tržaški Slovenci se seveda nikakor ne moremo zadovoljiti s takšno medlo izjavo. Predsednik Delise bi moral zlasti odkrito povedati, kaj sodi o pobalinih, ki so v letu 1961 po mestnih ulicah vzklikali »Smrt Slovincem«, ne pa razglabljati, kaj se je dogajalo v prejšnjih stoletjih ter vrh vsega še grobo potvarjati zgodovino. Naj nam g. Delise pove, kdaj in v katerem kraju so Slovenci ogražali narodnostni obstoj Italijanov. Zgodovinska resnica je le ta, da so le italijanski fašisti poskusili iztrebiti naš narod z njegove domače zemlje. In Slovenci še danes občutimo posledice njihovega početja.

Nočemo nadaljevati takšne polemike, ker smo prepričani, da obujanje žalostne preteklosti nikomur ne koristi, temveč samo vsem zelo škoduje.

Ugotoviti pa moramo, da tudi predsednik Delise, kot ostali prvaki tržaške demokristjanske stranke ni prav jasno povedal, kaj pravzaprav sodi o fašističnih protislovenskih izgredih, in se ni zlasti jasno izjavil, kaj meni o londonskem sporazumu in njegovem Posebnem statutu. Vztrajal je na dvoumnem stališču. To je pa najslabše, kar je lahko v zvezi s tako kočljivimi vprašanji naredil.

NOVI DOKTOR

Prejšnji petek je promoviral za doktorja političnih ved g. Humbert Mamolo, profesor telovadbe na višji gimnaziji v Trstu. Novemu doktorju iskreno čestitata Krožek slovenskih izobražencev in Novi list.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 26. februarja, ob 15. in ob 18. uri v prosvetni dvorani »A. Sirk« v Sv. Križu

Pavel Golfa
»SNEGULJICA«

in vrtcev. Osnutek predvideva skupno 30 milijonov 221 tisoč lir izdatkov, tako da bi primanjkljaj, ki naj bi ga krila država, znašal okrog 19 milijonov 900 tisoč lir.

Že iz površnega pregleda proračunskega osnutka je razvidno, da ima zgoniška občina preveč izdatkov s pobiranjem trošarine. Za to službo mora namreč prispevati Trošarinskemu konzorciju 925 tisoč lir, kar predstavlja nič manj kot okrog 30 odstotkov vseh dohodkov od trošarine. Slišali smo, da nameravajo to zadevo drugače urediti, in sicer v sporazumu z devinsko-nabrežinsko in repentaborsko občino.

Od ostalih stroškov omenimo 381 tisoč lir za dokončno ureditev nove šole v Zgoniku, postavko 260 tisoč lir za dvojezične napise ob cestah in vhodih v razne vasi ter postavko 180 tisoč lir za nakup radijskih sprejemnikov za šole.

Kot smo že omenili, je to le osnutek proračuna, ki ga je sestavil občinski odbor. Kot poznamo razmere, pa je le malo verjetno, da ga bo občinski svet bistveno spremenil. Zato lahko že danes ugotovimo, da bo znašal primanjkljaj okrog 20 milijonov.

Iz Goriške

SEJA POKRAJINSKEGA SVETA

V soboto so otvorili novo sejno dvorano. Zatem je pokrajinski svet nadaljeval z redno sejo. V začetku so svetovalci rešili nekaj tekočih upravnih zadev. Polagoma pa se je ozračje začelo segrevati.

Predsedujoči svetovalec Polesi je odgovarjal na interpelacije komunista Bergomasa glede na prefektovo okrožnico, ki želi, naj se na sejah upravnih organov razpravlja samo o upravnih zadevah. Slovenski svetovalec Miladin Černe je pri tem ugotovil, da hočejo take okrožnice nataktniti ljudskim zastopnikom nagobčnike. Doslej se je vedno tako na občinskih kot na pokrajinskih sejah moralo razpravljati tudi o političnih, socialnih in moralnih problemih.

Drugo kočljivo vprašanje je bila uvedba deželne samouprave, na katero čakamo že osmo leto. Govornik večinske stranke se je tudi zavzemal, naj se že uresniči samoupravna dežela Furlanija-Julijska krajina. Vstal pa je Sampiero, zastopnik MSI, ki je odločno nastopil proti predlogu za deželno avtonomijo. Kot glavni razlog je navajal »strah«, da bodo zahtevali tudi goriški Slovenci dvojezičnost, medtem ko mora biti v deželi samo en uradni jezik: italijanščina. Svetovalec Miladin Černe je tedaj dejal, da dvojezično uradovanje, dvojezični napisi v dvojezičnih uradnih pisnih listih, dvojezični napisi v precejšnjem odstotku slovenskega prebivalstva pač ne predstavljajo nobene nevarnosti za državo in nikakršne ovire za uvedbo deželne avtonomije. Čas bi že bil, da bi o svojih zadevah odločevali složno vsi domačini Italijani in Slovenci. Če ni takšnega sožitja, pride do izgredov, kot smo jih doživljali v Trstu.

Ta izvajanja je podprl še svetovalec dr. Makuc, ki je v zvezi z zakonom za slovenske šole poudaril, da pravice, dane manjšinam, prinašajo samo korist državi, ne pa obratno.

Vse te izjave je pa podkrepil še demokristjanski svetovalec Pecorari, ki je prav pošteno in pogumno povedal, da so fašisti z dvajsetletnim zatiranjem spravili narodne manjšine v obup. Nekateri bi takšno politiko radi nadaljevali, toda potrebno je prijateljsko sožitje. Preko realnih in zgodovinskih dejstev ne moremo iti. Deželno avtonomijo pa želi velika večina prebivalstva.

Slovenska zastopnika sta pogumnemu možu čestitala za iskrene in poštene izjave.

Končno je bil sprejet predlog, naj vlada in parlament pospešita uresničitev samoupravne dežele Furlanija-Julijska krajina. Za predlog so glasovali vsi svetovalci, razen predstavnika MSI.

Tržič:

SPLAVITEV IN STAVKA

V soboto opoldne so v trziški ladjedelnici splavili veliko turbocisterno, ki pa ni zdrknila v morje. Simbolična splavitev 48.200-tonske ladje Agip-Venezia, ki jo je naročila milanska družba metanskih vodov, je bila prva svoje vrste v zgodovini CRDE.

K slovesnosti so se zbrali najvišji oblastniki iz Trsta, Gorice in predstavniki iz Rima. Opoldne je goriški nadškof blagoslovil

mogočno ladjo. Žena »petrolejskega kralja« Italije inženirja Matteia je ob boku ladje razbila običajno steklenico šampanjca, a ladijski trup se ni premaknil.

Kako neki? Saj so bili navzoči samo inženirji in vabljeni gostje; delavci so pa stali pred vhodi v ladijska in stavkali. Vodstvo podjetja je že precej časa vedelo, da delavci zahtevajo boljše mezdne pogoje. Pogajanja so se vlekla na dolgo in so upali, da bodo šla še preko sobote. V petek zvečer so pa sindikalni odbori izdali geslo: jutri nihče na delo. Že ob osmih so se delavci začeli zbirati. Močne straže policije in orožnikov so zabranile, da ni prišlo do izgredov. Proti poldnevu se je nabralo že okoli 3000 delavcev. Začeli so prihajati avtomobili z gosti. Tedaj so pa stavkajoči začeli žvižgati in pljuvali na avtomobile.

Po simbolični splavitvi, ki bi jo vodstvo ladjedelnice lahko bilo odložilo, je morala policija držati prosto pot odhajajočim avtom. Šli so v Trst na svečano pojedino. Tu je inženir Pacchiarini v imenu vodstva ladjedelnice obžaloval, da je prišlo do izgredov. V imenu petrolejske družbe ENI je odgovoril prof. Boldrini ter dejal, da mogočna ladja obstaja, čeprav so slovesnost motili, in da bo družba svoje brodovje še pomnožila.

Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici vabi vse člane k rednemu občnemu zboru v torek, 28. februarja 1961, ob 4. uri popoldne v risalnici Šolskega doma v Gorici, ul. Croce 3/I.

Odbor

ŠTMAVER

Še malo katero leto smo tako lepo obhajali naš domači praznik svetega Valentina kot v nedeljo. Dosti je pripomoglo tudi krasno, toplo vreme; saj je toplomer kazal popoldne 17,4 stopinje. Naš rek: sveti Valentin prvi pomladin, je letos popolnoma obveljal. Dopoldne so farani napolnili cerkev na prijetni ploščadi. Pri slovesni službi božji smo imeli priložnost slišati res krepko in sodobno pridigo. Ubrano petje pod vodstvom našega domačega umetnika Devetaka je slovesnost še povzdignilo. Pri popoldanskem cerkvenem opravilu je že prišlo v goste dosti sosedov in meščanov.

Stara navada, ne bomo lagali, če rečemo skoro stoletna, so goriški izleti na ta praznik v naše sončne rebrji in vasice. Ustavljali so se že spodaj v jami na krepčilni požirki, potem na griču pri nekdanjem »Grgarcu«. »Osmice« so tudi točile dobro kapljo izletnikom, ki so južinali v prvem pomladnem soncu na tratah. Letos je delala samo ena; druga ni dobila potrebnih kolkov na prošnjo.

Letošnja nedelja je bila značilna, ker je pridrdralo po klancu čez Znarišče vse polno avtov, v veliko jezo pešcev, ki so morali požirati prah.

Čas bi bil, da bi župan, ki se zanima za »razgledišče« Štmaver, poskrbel tudi za izboljšanje cest in klancev.

Tako bomo prihodnje leto privabili še več prijateljev in znancev na veselo »valentinovanje«.

PEVMA

Med mnogoštevilnimi praznovanci svetega Valentina v Štmavru je bil tudi 49-letni Peter Bensa, stanujoč v Gorici v ulici Don Bosco. Ko se je vračal na kolesu iz Štmavra proti Pevmi, mu je na slabi cesti spodrsnilo, da je padel in se močno podrsal po obrazu in po levi roki. Pritulil je avto Zelenega križa, ki je nekoliko preplašil vesele izletnike in zmotil prijetno razpoloženje. K sreči ni bilo hujšega.

Prejšnji pust je združil še dva para v zakonsko zvezo. Zvestobo sta si obljubila Alt Sergij, mizar v Subidi pri Krminu, in posestnikova hči Danijela Klanjšček z Oslavja.

Drugi par, ki je stopil pred farni oltar, sta pa mehanik Kodermac Feručij iz Pevme in Jakin Sonja, uradnica, doma z Oslavja.

Vso srečo jim voščimo!

VRH

V soboto smo imeli pri nas veselo ženitovanje. Pred oltar v domači cerkvi sta stopila nevesta Marija Devetak in ženin Čerčic Jožef. Zavezal ju je župnik iz Gabrij g. Žerjal. Pri poroki je bilo veliko število prijateljev, znancev in sorodnikov.

Mlademu paru želimo vsi iz srca dosti sreče v novem stanu!

SOVODNJE

V četrtek so v župni cerkvi v Gabrijah peli mrtvaške vilije eni naših odličnih sobočank baronici Bianchi in vojvodinji Casalanza. Nas sicer ne zaprepastijo plemiški naslovi, toda družina Bianchijev je v tesni zvezi z življenjem Sovodenj in Rubij. Njih grad, ki kaže danes le še z bršljanom ovita rebra porušenih stolpov in zidin, je stal že izza starih časov nad Vipavo. Tam so imeli baroni tudi velik mlin. Stari Bianchi, ki je umrl leta 1912, je bil po Sovodnjah znan kot dobričina.

Po njegovi smrti je prevzela vodstvo grajskega posestva hči Alojzija, ki smo jo zdaj pokopali. Bila je zelo podjetna in je zgradila dosti vil za tujce v Gradežu. Do potrebnih je bila usmiljena. Učakala je 86 let v bolnišnici pri Svetem Justu, kjer je tudi izdihnila. To je bil menda eden izmed zadnjih plemiških pogrebov v naši občini.

Kljub smrtnim primerom se pa število naših občanarjev vendarle množi. To pokažejo volilni imeniki. Število volilnih upravičencev se je povečalo za 36; med temi je 13 volivk, ki bodo še letos prvič poklicane k volilnim skrinjicam.

Že lanska gospodična šolska voditeljica je navadila naše starše, da so se začeli zanimati za šolsko življenje svoje dece. V spominu imamo še krasno uspelo šolsko razstavo. Letos pa so nam učiteljice za pust pripravile majhno, a pristrčno pustno zabavo. Naši otroci so v šolskih prostorih podali dve veseloigri in prizorček, nato so peli in deklamirali. Povabljeni so bili tudi starši, ki se pa zaradi dela niso mogli v večjem številu odzvati vabilu. Navzoč je bil tudi g. župnik.

Take, čeprav skromne, prireditve so zelo potrebne za vez med šolo in domom.

ČESTITAMO!

Učiteljica ga. Vera Onesti, poročena z učiteljem Zdenkom Vogričem, je pred dnevi povila krepkega sinčka. Naj krepko raste v veselje staršev!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Med slovenskimi revijami

»MLADIKA«, JANUAR - FEBRUAR

Izšla je »Mladika« za januar in februar. Na prvem mestu prinaša članek »Namesto naloge o Združenju Evropi«, ki ga je napisal neki maturant v Trstu. V kratkem članku je izražena bolečina mladih Slovencev, dijakov, ki bi bili morali prav v uri, ko je nahujšana italijanska mladina s fašističnimi gesli »Smrt ščavom!« in podobno razgrajala pred slovensko gimnazijo in jo hotela napasti, pisati nalogo: »Kako si zamišljate združenje Evrope?« Skoro je težko verjeti, da sta tista protivropka demonstracija in naloga o združenju Evropi samo slučajno sovpadli. Ali ni morda Višja sila zavestno razodela, kje je boleča točka vsega prizadevanja za Združenje Evropo in kakšna hinavščina se skriva za vsemi tistimi frazami o evropski skupnosti, če ne mislijo biti pravični do majhnih narodov in manjšin? »V Afriki ni več možno izigravanje plemen! Konec mora biti tudi izigravanja naroda sredi Evrope. Združena Evropa, da! Toda sestavljena iz svobodnih narodov,« piše slovenski maturant.

Članek obroblija štirje fotografski posnetki, ki kažejo tisto protislovensko in protivropsko demonstracijo ter razbito šipo slovenske knjigarne.

Z leposlovnijo prozo so zastopani Franc Jeza, ki je prispeval novelo »Njen otrok«, Jože Pirjevec s povestjo iz davnega Egipta »Ekhnaton«, ki bo izhajala vse leto, in I. Beneškinov s kratko novelico »V resje brez pomladi«.

Griša Mikuz je objavil pesmi »Dan« in »Dolgočasje«; druga je boljša, obe pa spadata k »hermetični poeziji«, ki jo zdaj z veliko zamudo uvajajo v slovensko poezijo, medtem ko se je n. pr. v Italiji že pred časom preživela. Le s težavo je mogoče razbrati kako čustvo ali misel iz razmetanih besed, vsaj pri Mikuzu. Želimo mu, da bi se kmalu otresel te kasne mode in si našel bolj iskreno in druge (pa tudi zase) razumljivejšo obliko izpovedi. »Moje pesmi« Vojke Strgar so še nekoliko neboljane v izrazu in preproste po vsebini.

Martin Jevnikar je objavil daljši pregled »Slovenska knjiga v preteklem letu«, kjer podrobneje presoja vse knjige, ki so izšle, kar mu ni bilo ravno težko, ker jih je bilo zelo malo: 5 pesniških zbirk, 8 romanov, 4 povesti, 4 zbirke novel in nekaj dramatskih poskusov. »Najbrž ni izšlo nobeno delo, ki bo obdržalo trajno umetniško vrednost«, zaključuje Jevnikar svoj pregled.

Franc Jeza je objavil članek »Slovinci ne čitajo več političnega tiska«, v katerem navaja nekaj podatkov in zaključkov svoje ankete o tem, koliko se Slovenci še zanimajo za politični tisk. Njegovi zaključki so pesimistični.

Danilo Lovrečič je objavil enega svojih »Hudobnih intervjujev« in to s pisateljem Josipom Tavčarjem. Včasih se mu posreči kaka duhovita zafrkancija, a mnogo več je neslanosti in celo nesramnosti. V bistvu gre za poskus norčevanja iz enega izmed redkih kulturno tvornih slovenskih intelektualcev v Trstu po človeku, ki pač nima nobene legitimacije za to, razen nekoliko smisla za zafrkavanje, bolj kot za humor. Čudimo se prof. Tavčarju, da je tako pohlevno pristal na to igro. Morda zato, da bi mu kdo ne očital pomanjkanje smisla za humor in satiro? Vsekakor takih intervjujev rajši ne bi brali v Mladiki, če ne more dobiti boljših in aktualnejših. Lovrečič pa naj bi si izbral primernejše tarče za svoj humor.

Jože Peterlin je posvetil krajši članek nedavno umrlemu slovenskemu igralcu Edvardu Gregorinu, »organizatorju slovenskih pasijonskih iger«.

Med te važnejše prispevke je nametanega mnogo zanimivega in aktualnega drobiža, kot n. pr. anketa »Kaj pišejo naši pisatelji in kaj pripravljajo založbe«. Zal kazijo nekatere prispevke tiskovne nape. Mladika je edina tukajšnja publikacija, ki redno in kritično spremlja oddaje radijske postaje Trst »A«. Revija je lepo ilustrirana.

»NASA SODOBNOST«

Ljubljanska »Naša sodobnost« je menda po izhajanju najtočnejša slovenska revija in v tem pogledu zasluži uredništvu vse priznanje. Glavni in odgovorni urednik je Drago Sega.

Februarska številka se začinja s pesmijo Mateja Bora »Hirošimski junak«. Navdihnila mu jo je useda letalca, ki je odrgel atomsko bombo na Hiro-

šimo. Z njo je hotel izraziti nedvomno nekaj grozotnega, pošastno občutje človeka, ki je bil za rablja desetisočem. Vendar se to Boru ni prav posrečilo. V pesmi je mnogo več gostobesednosti kot pošastnosti in zlasti konec zavzveni skoraj naivno. S tem ni rečeno, da ni v njej nekaj dobrih verzov, vendar se nam zdi, da Bor zadnje čase drsi v retoriko, ki ne more ganiti.

Razveselili pa smo se prevoda prelepe radijske igre Dylana Thomasa »Pod mlečnim gozdom«. Prevredel jo je Jože Udovič. To je bil resnično trd oreh za prevajalca, a delo je opravil nadvse vestno. Prevod je resnično pesniški, morda začutimo le tupam odsonost nekakšne nevidne koprene, ki leži v izvorniku čez dejanje in mu daje nekaj skrivnostnega, pravljicega. Krivda je morda v tem, da prevajalec morda ni mogel biti tako skop in zgoščen, zato pa tudi tajinstven, dvoumen v izrazu kot avtor v izvorniku. Pribijemo pa lahko, da je to daleč najpomembnejši in tudi najboljši prevod iz sodobne svetovne književnosti, kar smo jih dobili Slovenci v zadnjih letih. Zaključil se bo v prihodnjih številkah.

Niko Grafenauer je objavil štiri pesmi: »Na temo: ljubezen«, »Solze naj izbršijo preteklost«, »Mračni sever« in »To mesto je bliže smrti kot resnici«. So moderne, oblikovno sproščene in hkrati negovane ter polne nekega tragičnega, simbolnega pomena. V bralcu zapuste dolgo zvenenje in ga silijo k razmišljanju.

Pesmi je prispeval tudi Tržačan Miroslav Košuta: »Jesen«, »Trenutek«, »Razočaranje« in »Trudnost«. Vse so precej abstraktne in »hermetične«, a marsikateri verz zavzveni resnično lepo in poetično, n. pr. »Kita svetlobe se je razplela med prsti, plusnila v dlan, po roki, po tvojem obrazu, se ti prelila v lase.«

Kari Gorčanec je objavil kratko novelo »Zanos«, ki je pravzaprav le bolj psihološka, da ne rečemo

antropološka študija dveh deklet iz današnje Ljubljane. Primerna bi bila za začetek daljše povesti in ni izključeno, da je bila tako zasnovana.

Marjan Kolar je zaključil novelo »Prazno nebo«, ki jo je začel v prejšnji številki. Zajeta je iz današnjih razmer in prikazuje v naturalističnem slogu nekaj zanimivih človeških likov, n. pr. mladega literata, časnikarko, aktivista itd. Prvi del, objavljen v prejšnji številki, je mnogo boljši in enotnejši, po konstrukciji in dejanju. Vseboval je kar pretresljivo opisano zgodbo o ljubezni med dvema mladima človekoma, ki nimata ničesar drugega kot svoji telesi. Drugi del vpliva bolj razbit, ker je avtor po nepotrebnem zajel v novelo celo vrsto novih ljudi ter ji dal mnogo bolj avtobiografski značaj.

»Igrače na poti« Jožeta Pfana sta nezahtevni, bolj lirično navdahnjeni skici, toda zlasti druga je napisana čisto dobro.

Med esejističnimi prispevki naj omenimo razpravo Dušana Moravca »Cankarjeva drama v praških gledališčih do leta 1918«, ki se bo še nadaljevala. Je zanimiva in pomembna za slovensko literarno zgodovino, zlasti kar zadeva odnos med slovensko in češko književnostjo. Stala ga je nedvomno dosti dela z zbiranjem podatkov. »Razmišljanja o novi podobi slovenske univerze« Dolfeta Vogelnika in »Gramsci in marksistična teorija o državi« Antona Zuna sta precej suhoparno napisani razpravi s podudarkom na teoretičnem. Prikupno pa je napisan esej Jožeta Udoviča o pesniku Dylanu Thomasu.

Mitja Mejak ocenjuje (ne preveč ugodno) novi roman Miška Kranjca »Nad hišo se več ne kadla«, Bojan Stih pa dve knjigi Antona Ingoliča, Marjan Brezovar piše o novih mladinskih knjigah. Svojo tehtnost ima razprava Emilijana Cevca »Stari tuji slikarji na Slovenskem«, ki se bo še nadaljevala. V njej med drugim opozarja, kakšna ogromna škoda je bila prizadeta med zadnjo vojno in po njej slovenski umetniški dediščini. Vladimir Kralj ocenjuje dve premieri v ljubljanski Drami.

Februarska številka »Naše sodobnosti« je ostala tako na kvalitetni višini zadnjih števil, kakšnega nadaljnega napredka pa ni prinesla, zlasti ne v esejističnem delu. Popolnoma pogrešamo v njej prispevke sociološkega značaja.

E. Z.

Predstava »Sneguljčice« v Auditoriju

Slovensko gledališče je uprizorilo v soboto in nedeljo v Auditoriju mladinsko igro Pavla Golie »Sneguljčica«. Tako se je tudi letos oddolžilo naši mladini. Dvorana je bila seveda polna malega živčava, ki je s strahom in trepetom, ali pa z navdušenjem spremljal dogajanje na odru, kakor se je pač zapletala ali razpletala Sneguljičina pustolovščina v gozdu palčkov.

Starejši smo seveda gledali predstavo bolj kritično in tako bi imeli k njej nekaj kritičnih pripomb.

V splošnem lahko rečemo, da je bila predstava, ki jo je zrežiral Joško Lukež, skrbno pripravljena in da gotovo ni zahtevala manj priprav in dela, kot kaka predstava za »velike«. Predvsem nastopa v njej mnogo več igralcev kot v kateri koli drugi igri za odraslo občinstvo, in med njimi ni bilo malo takih, ki le poredko igrajo. Vendar se to ni kdovekaj poznalo v kvaliteti predstave, ki je tekla gladko in lahkotno.

Glavno vlogo je imela seveda Sneguljčica, ki jo je igrala mlada Miranda Caharija. Biti je morala skoro ves čas na odru, kar je velik igralski napor; ustvarila je očarljivo prisrčen in mil lik Sneguljčice, ki je v marsičem drugačen, kot ga menda prav vsak pozna iz Disneyevega filma, in je zato morda koga motil, v resnici pa je bil mnogo bolj mikaven in privlačen. V nekaterih prizorih je bila Caharijeva odlična, n. pr. ko jo lovec pusti v gozdu, ko se znajde v hišici palčkov, pa tudi v nekaterih drugih. Prav dobra je bila tudi v plesnem vložku na dvoru pred kraljico. Reči moramo, da je v nas dokončno zasenčila Disneyev lik Sneguljčice. V sebi združuje igralski in plesni talent. Veseli smo, da ji je bila dana priložnost, da se je poskusila v zahtevni vlogi. Preizkušnjo je odlično prestala in z Mirando Caharijo je Slovensko gledališče pridobilo zelo simpatično in sposobno mlado igralko, kateri pa sta seveda še potrebna izpopolnjevanje in umetniško zorenje. Pod skrbnim umetniškim vodstvom bo gotovo dosegla tudi to.

Med ostalimi igralci se je odlikovala Zlata Rodškova kot kraljica. Z vso vernostjo je podala tra-

dicionalni lik hudobne kraljice in mačehe. Zelo presrečna sta bila tudi Stane Razztresen in Danilo Turk kot ne prav hudobna razbojnika Frice in Frace. Povaljo zaslužijo tudi Alojz Milič kot poveljnik dvorne straže, Modest Sancin kot dvorni maršal in Julij Guštin kot lovec. Precej neizrazit pa je bil Livij Bogatec kot vitez. Morda mu tega tudi vloga ni dopustila, saj v igri pravzaprav nima tako važne vloge kot v pravljici, potreben je le za srečni konec. Kar nekam prelahko se da ujeti s svojim spremljevalcem dvema razbojnikoma, kot sta Frice in Frace.

Palčki so zaigrali presenetljivo živahno in domiselno, nekateri celo duhovito, tako da je spominjala včasih njihova igra na pravo pantomimo. Le v nekaterih trenutkih je ritem njihove igre lahko popustil. Zadeta je bila tudi njihova individualna izdelanost. Palčke so igrali Justo Košuta, Silvij Kobal, Edvard Martinuzzi, Adrijan Rustja, Joško Fišer, Jože Cesar in Ferdo Kokošar. Leli Nakrstova je učinkovito igrala čarobno zrcalo.

Koreografije Adrijana Vileša so bile prijetne ter so poetično in estetsko dopolnile predstavo. Lep je bil ples obeh malih plesalk v gozdu. Manj zadovoljni smo bili s scenografijo Jožeta Cesarja. Njegova abstraktna racionalnost nikakor ni bila v skladu s prisrčen in naivno pravljicečnostjo igre. To je bila gotovo največja hiba predstave, čeprav s čisto umetniškega stališča ni mogoče govoriti, da je bila sama po sebi slaba. Glasbene vložke je zložil Karel Boštjančič. So melodiozni in so poživiljali predstavo.

Med besedilo igre je čisto po nepotrebnem vpletenih nekaj preveč »sodobno« obarvanih vložkov, ki so tuji njenemu pravljicnemu duhu in delno tudi nekoliko smešni, n. pr. da se je »lovec s svojo družino preselil v grad«, medtem ko bo ostala Sneguljčica pri palčkih. Ali so otroci sposobni razumeti, zakaj taka »socialistična« rešitev? Ali ne bodo morda razumeli tega tako, da bo lovec kot novi vladar vladal iz gradu, ki je pravzaprav Sneguljičin? Vsako popraviljanje duha pravljice je neprimerno in seveda vse prej kot poetično.

GOSPODARSTVO

Kaj moramo vedeti o rdečem radiču

Poznamo tri sorte (kultivarje) rdečega radiča. Imamo radič z okroglimi listi, s koničastimi listi in pikčasti radič. Rdečemu radiču z okroglimi listi pravimo tudi »goriški«, ker so ga pod bivšo Avstrijo gojili samo v goriški okolici. Za najokusnejšega je veljal rdeči radič s Solkanskega polja. Goriški begunci so ga med prvo svetovno vojno razširili tudi po Kranjskem in Stajerskem, tako da ga ima sedaj tudi Jugoslavija. V Italiji se je ta radič le počasi uveljavljal in se imenuje »cicoria rossa di Verona«. Bolj razširjen je v Italiji koničasti radič iz Trevisa (cicoria rossa di Treviso). Tudi pikčasti rdeči radič iz Castelfranca se v zadnjem času uveljavlja.

Pradomovina rdečih radičev je prav gotovo na Vzhodu, od koder so ga zanesli na Zpad najbrž že v dobi križarskih vojn, na vsak način pred 15. stoletjem. Uživali pa so ga takrat predvsem kot naravno čistilo. Niso pa tedaj še poznali siljenja. Pikčasti rdeči radič iz Castelfranca so vzgojili v kraju, po katerem se imenuje, in sicer s križanjem rdečega radiča iz Trevisa z endivijo. Ta kultivar pa ni enoten in se po zakonu o dedovanju rad razcepi v več podvrst. Ta radič se razlikuje od ostalih dveh tudi po tem, da slabo uspeva, če ga sejemo kar na njivo: sejati ga je treba najprej v gredo in potem Dresaditi kot endivijo.

Ce hočemo rdeči radič pridelovati na njivah, ga moramo sejati na preorano žitno strnišče. Pridelek je seveda v prvi vrsti odvisen od priprave zemljišča, predvsem od gnojenja in poznejše nege. S tem moramo razumeti predvsem razredčenje in pletev. Raz-

redčevanje in pletev sta mnogo olajšani, če je radič vsejan v vrste, ki so druga od druge oddaljene po 35 cm, posamezne rastline v vrsti pa so oddaljene od 25 do 30 cm. Če radič kljub temu slabo raste, bo zelo koristno, če mu nekoliko pognojimo s solitrom, ki ga raztrosimo okoli vsake rastlinice, a v majhni količini: nekaj zrn solitra na rastlino, največ pol kg na 100 kv. m.

Ko radič popolnoma doraste, kar se zgodi v novembru, ga izkopljemo. To delo opravimo z lopato in pazimo, da ne ranimo korenin; le radič z zdravimi koreninami se namerič da lepo siliti. Naši kmetovalci kopljejo radič navadno pred siljenjem in samo toliko, kolikor ga takrat nameravajo siliti. Če bi bilo vreme vedno ugodno, bi bil tak postopek pravilen, a ker z vremenom ne razpolagamo, bi bilo bolje, če bi radič hkrati izkopal, očistili in povezali v šope (15 do 25 korenin v en šop) ter šope shranili v kleti ali pod kakšno lopo v pesku do dneva, ko ga začnemo siliti.

Za siljenje radiča služi našim kmetovalcem toplota v hlevu ali pa toplota v gnojnem kupu: posebne naprave za siljenje so zelo redke.

Je gojenje rdečega radiča dobičkanosno? Kdor se količkaj razume in ima pripomočke za gojenje in siljenje, ne bo opustil setve rdečega radiča.

324 klasov

na prav tolikem številu stebelv se je razvilo iz enega pšeničnega semena. Torej precejšen snop slame in 8500 pšeničnih zrn. Ta izredni grm pšenice se nahaja v kmetijskem muzeju pri univerzi v mestu Perugia.

Posledice valutne reforme v Jugoslaviji

Kot je znano, je Jugoslavija določila 2 tečaja za ameriški dolar, in sicer: zunanjetrgovinski tečaj dolarja znaša 750, turistični tečaj pa 600 dinarjev. Medtem ko se je turistični tečaj hitro uveljavil, in dobijo turisti 96 dinarjev za 100 lir, so zadeve glede zunanje trgovine bolj zamotane in normalizacija je mnogo počasnejša in bo najbrž trajala še kak mesec, preden bo vse v redu.

Valutna preosnova bo v zunanji trgovini imela znatne posledice, ki se deloma že nakazujejo: določene vrste blaga se bodo podražile, nekatere pa pocenile. Pocenilo se bo tisto blago, ki ga ne bo mogoče izvažati zaradi dosedanje previsoke cene. Tako je javljeno 10% znižanje cene bakra, kar bo imelo za posledico znižanje cene vsem bakrenim izdelkom. V kratkem pričakujejo znižanje cen skoraj vsem vrstam tekstila. Seveda se bodo določeni predmeti podražili.

Kar zadeva tujski promet, bo ostalo najbrž pri starem. Res je sicer, da bo turist dobil pri menjavi več dinarjev, a to ne bo zaleglo, ker so se cene v gostinstvu dvignile, predvsem zaradi postrežnine (10%) in novega davka na sobe.

Mišja farma

Za preizkuse različnih kemikalij, posebno novih zdravil, potrebuje Italija letno okoli 150.000 preizkusnih živalic, med katere štejemo predvsem miši, v manjši meri tudi podgane in indijske (morske) prašičke. Veliko večino teh živalic morajo uvoziti iz inozemstva, predvsem iz ZDA, kjer imajo velika vzrejališča, ki zalagajo večji del laboratorijskega sveta.

Zato je naravno, če so tudi v Italiji uredili vzrejališča preizkusnih živalic, da bi se na ta način osamosvojili.

Največje tako vzrejališče — predvsem za miši — se nahaja pri Rimu. Podjetje se imenuje A.R.S.A.L., kar so začetne črke daljšega naslova, ki preveden pomeni »Vzrejališče odbranih pasem laboratorijskih živalic«. Stalno redijo okoli 10.000 živalic, letno pa jih oddajo laboratorijem okoli 30.000 ali približno 1/5 italijanske potrebe. Za izhodišče reje je služilo 2.000 belih miši, ki so jih dobili iz ZDA. Živalice imajo vse mogoče udobnosti: čedno stanovanje v posebnih zabojih, dobro hrano (dovažajo jo iz Amerike), redno čiščenje in kar je potrebno, da se živali hitro in dobro razvijajo ter da se prepreči izbruh nalezljivih bolezni. O vsaki živalici vodijo natančen račun: starost, rodovnik, karakteristika (= opis lastnosti) itd.

Blazine za krave

Neko angleško podjetje proizvaja posebne blazine za krave. Izdelane so iz zelo elastične, gobaste plastike. Pravijo, da so blazine primerne predvsem za mlekarice, kar utemeljujejo takole: če krava leži na tleh, čeprav na slami, preide mnogo toplote na ležišče, na pod. Ta toplota pa je del življenjske sile, ki z blazino ostane ohranjena in je na razpolago za višjo proizvodnjo mleka. Bajè se tudi teleta hitreje razvijajo in se tudi navadijo držati blazino čisto. Če pa je blazina umazana, zadostuje pljusak vode. Proizvajalci trdijo, da so živali tudi bolj zdrave in da se nekatere bolezni sploh ne morejo razviti.

ŽENA IN DOM

MLEKO — TIHA POMOC V GOSPODINJSTVU

Mleko ni samo zelo cenjeno hranilo, temveč ima tudi stranske lastnosti, ki so prava pomoč pri mnogih gospodinjskih in kuhinjskih zadregah. Zgodi se, da včasih kako omako presolimo. V tem primeru je mleko tiha rešitev, ker omili sol, ne da bi se poznal dodatek mleka. To seveda ne velja za mesne juhe, ampak za vse zelenjavne enolončnice in omako.

Kadar ni pri roki kisle smetane, vlijemo v mleko nekaj kapljic limoninega soka, da se skisa in takoj je tu nadomestek smetane. Pečenice namočimo za deset minut pred peko v mleko, da so započene lepo rjave in mnogo boljšega okusa.

Ce nočemo dati v pražen krompir več maščobe, ga zalijemo z nekaj mleka, ki mu da zelo prijeten okus in krompir se kljub temu lepo popraži.

Pri jajčnih jedeh podaljšamo jajce z dodatkom mleka. Če hočemo pri jajčni jedi prihraniti jajce, dodamo namesto jajca za pol jajčne lupine mleka in slab nožev vrh pečilnega praška.

Dušenim zelenjavam, kakor špinaci, cvetači, grahu itd., dolijemo med dušenjem nekoliko mleka, da postanejo okusnejše in nežnejše. Tudi na krompirjev pire vlijemo samo vroče mleko, ker ga mrzlo napravi zrnatega.

CESEN IN ČEBULA V ZDRAVSTVU

Cesen in čebula sta izredno učinkovita domača pripomočka za zdravljenje vseh mogočih bolezni.

Gospodinje bi morale vedeti, kako in v katerem primeru ju morejo najbolje uporabiti.

Poceni zdravilo proti kašlju je pražena čebula, ki jo ozmemo in ji dodamo malo sladkorja. Ta sok uživamo vsak dan trikrat po eno žličko in kašelj bo kmalu izginil. Če na liste zrezano čebulo, ki smo jo malo prepražili na masti ali olju, položimo na tvor, se bo hitro zgnojil in zacelil. Čebula je blaga, a zanesljivo odvajalo.

Proti poapnenju žil in pri boleznih srca zdravnik vedno priporočajo česen.

Marsikdo česna in čebule ne mara jesti zaradi neprijetnega duha. Ti naj potem, ko so jedli česen in čebulo, zaužijejo žličko medu ali pol skodelice mleka in neprijetni duh bo izginil.

VODA IN MILO

Ali pri umivanju upoštevamo, da voda in milo koži lahko škodujeta in da koristita le mastni koži? Normalna koža, tudi če ni suha, vode ne prenaša najbolje; posebno jo draži apnenčasta voda. Vodo zmehčamo, če jo prekuhamo in če ji dodamo pol žličke sode bikarbone, lahko malo glicerina ali pa korenino belega sleza. Predvsem ne smemo pozabiti presenetljivega dejstva, da veliko vode suši kožo. Normalno in suho kožo bomo bolje očistili s kozmetičnim mlekom. Seveda uporabljamo to mleko samo za obraz.

Občinske in pokrajinske volitve na Goriškem

Prihodnje občinske in pokrajinske volitve v goriški pokrajini se bodo izvedle skoraj gotovo v nedeljo, 14. maja. V pokrajinski svet bodo volili volivci iz vseh občin, medtem ko bodo nove občinske svete izbirali le v 22 občinah. Med temi so vsote tudi: Doberdob, Sovodnje, Števerjan in Gorica.

V občinah z več kot 10.000 prebivalci (Gorica, Tržič) bo volivec moral prečrtati znak izbrane liste in bo imel možnost dati prednostni glas enemu izmed kandidatov izbrane liste.

V občinah z manj kot 10.000 prebivalci (to so vse ostale) je pa izvoljen tisti kandidat, ki dobi največ glasov. Volivec lahko odda glas le omejenemu številu kandidatov, t. j. 4/5 od celotnega števila razpoložljivih mest. V občinah Doberdob, Sovodnje, in Števerjan je po 15 občinskih svetovalec; volivec sme torej izbrati 12 imen tudi z različnih list. Pri izbranem imenu naredi križec v kvadratu. Kandidatne liste v teh občinah ne smejo imeti manj kandidatov kot znaša ena petina in ne več kot znašajo štiri petine mest v občinskem svetu. Tak sistem je vpeljan zato, da pride lahko tudi manjšina do veljave.

Za pokrajinske volitve so pa uvedene nekatere spremembe. Namesto dosedanjih 16 sedežev jih bo 24. Doslej sta bili razdeljeni 2/3 mest med kandidate z največjim številom glasov, ostala tretjina pa med ostale kandidate v sorazmerju.

Vodstva strank in skupin se za zdaj še na tiho pogovarjajo o programih, kandidatnih listah in volilni propagandi. Ko bo določen točen datum volitev, bo tekma stopila v javnost. O bodočem stališču slovenskih

skupin ni še jasnih obrisov, vsaj popolnoma ne.

Sliši se pa ljudski glas, in zelo močan, da je že odbila zadnja ura za skupni nastop vseh dobromislečih, brez odrivanja kogarkoli.

Le tako bodo slovenski glasovi prišli do veljave!

Slinavka se širi

Epizootija slinavke, o kateri smo poročali v zadnji številki, se je iz Krmna razširila tudi na ozemlje občin Moša, Fara in Tržič ter Gradež. Bolnih je skupno 150 goved. Oblika slinavke je še vedno huda, saj so doslej poginila tri goveda ter nekaj telet.

Na obmejnem prehodu pri Rdeči hiši so se te dni sestali goriški pokrajinski živinozdravnik dr. Germinetti in novogoriški okrajni živinozdravnik dr. Koglot ter drugi oblastniki. Med drugim so proučili možnost, da se zapro obmejni prehodi ter tako prepreči razširjenost slinavke tudi na jugoslovansko področje. Sklenili so, da se za enkrat zapre do 1. marca kmečki prehod pri Plešivem v goriških Brdih. Dr. Koglot je tudi sporočil, da so jugoslovanska oblastva uvedla obvezno cepljenje vsega goveda ob meji. Cepljenih je bilo okrog osem tisoč glav živine, in sicer proti vsem trem tipom slinavke A, O in C. Doslej pa niso ugotovili nobenega primera te hude bolezni.

Italijanska oblastva pa so odredila, naj se proti virusu tipa C cepijo vsa goveda v obmejnem pasu od Doberdoba do Dolenj v Brdih. Ministrstvo je dalo na razpolago 5 tisoč doz cepiva proti virusu tipa C.

Vojaki in otroci

Vojno ministrstvo je bilo te dni prisiljeno izdati posebne naredbes, ki pravijo, da otroci, zlasti dojenčki ne spadajo v vojašnice. Zgodil se je namreč primer vojaka Pasamontija, ki mu je žena zbolela in je mož pripeljal dojenčka kar v vojašnico. Ministrstvo je namreč ukazalo, naj se podobni slučajji nekoliko hitreje rešujejo, kakor jih je vaju uradni konjiček.

Nekaj podobnega, bolj od daleč se je pripetilo v Angliji. Eden izmed poslancev je v zbornici predlagal, naj se vstavi v vojaški pravilnik, da vojak v vojni ne sme prodati sovražniku nobenega tanka. Ker so se tovariši začudili nenavadnemu predlogu, je dotični poslanec pojasnil, da stoji v pravilniku, da se ne smejo prepustiti sovražniku sablje in puške, manjka pa dostavek o tankih. Pri nas pa, da ne spadajo otroci v vojašnice.

Kavopivci

Italija pridobiva polagoma prvenstvo v uporabi kave na drobno. Lansko leto so Italijani popili 20 milijard čašic kave; na vsakega državljanca je prišlo približno 384 skodelic »espresso«.

Potrošnja stalno narašča, odkar je kavarnar Luigi Bezerra v Milanu leta 1906 začel uporabljati stroj »espresso« za kuhanje kave. Sprva so se gostje čudili čudovitemu stroju, ki je piskal in puhal paro ter izcejal črni sok. Polagoma se je pa vedno več gostov drenjal pri Bezzeri, ki je blizu milanske stolnice odprl kavni bar z napisom, da se tu toči kava, ki je »čista kot angel, črna kot zlodej — sladka kot ljubezen«.

Reklama je bila posrečena in je vlekla ljudi vedno bolj. Bari so rastle kot gobje in so se v pol stoletju razširili iz Milana po vsem svetu ter naredili iz ljudi strastne kavopivce.

Obveščal nas je o glavnih dogodkih tistih dramatičnih dni, ko se je zaključevala vojna in se so začele razporejati fronte za hladno vojno, ki je kmalu sledila. Prva mrzla sapa je že zadihala tudi iz »Dahavskega poročevalca«. Vanj so pisali namreč sami partijci, ki so tu pa tam zavzeli stališče proti zaveznikom. Tisti Jugoslovanski odbor je začel kmalu postopati prav diktatorsko. Dal je nekaj ljudi zapreti v taboriščne bunkerje, kamor so prej SS-ovci zapirali svoje jetnike, in je rekrutiral tudi straže zanje, pa tudi zaslizovalce. Američani se niso brigali za dogodke v taborišču, razen čisto na splošno. Tako smo se znašli vsi Slovenci, pa tudi Hrvati in Srbi, kolikor jih je bilo v taborišču (sorazmerno malo v primeri s Slovenci), uniformirani na zahtevo tistega odbora s partizanskimi kapami z rdečo zvezdo. Te pa so šle Američanom na živce in nekajkrat se je zgodilo, da je kak ameriški vojak snel komu tako kapo in jo poteptal, kar je pri mnogih povzročalo hudo kri proti zaveznikom.

Drugi razlog za nezadovoljstvo je bil v razočaranju nad hrano. Ne vem zakaj smo pričakovali, da bomo imeli takoj s prvim dnem svobode takoj dovolj hrane; morda zato, ker smo pač o tem sanjarili. Toda hrana se je le postopno boljšala. Še vedno smo dobivali isti kruh, le da mnogo večji kos, in tudi kaša je bila gosta, da je žlica stala v njej. Toda bila je samo kaša ali kaj podobnega. Želeli pa smo si kaj boljšega. Med nami se je razneslo, kaj jedo ameriški vojaki, ki tabore na oni strani zidu, v bivšem SS-ovskem taborišču. Našemu taborišču pa so dovažali hrano, ki so jo zaplenili Nemcem, kot se je govorilo.

Tretji razlog napetosti, ki se je začelo pojavljati med nami in zavezniki, je bil v tem, da so dozdevno zavlačevali našo repatriacijo. Po Francoze so neprestano prihajali kamioni njihovih vojaških sil v Nemčiji in tudi interniranci iz drugih zahodnih in srednjeevropskih dežel so se že začeli vračati, mi Slovenci pa smo morali ostati v taborišču. Nikakih kamionov ni bilo po nas in tudi Američani nam jih niso dali na razpolago. Ing. Diehl in

Tekma s smrtjo 50.

E. Z.

še nekateri drugi so odpotovali v Ljubljano, da bi posredovali za naš hiter povratek, toda vse skupaj ni nič zaleglo. Končno je prišla neka jugoslovanska repatriacijska misija, toda v njej ni bilo nobenega Slovenca. To nas je razočaralo. Nismo pomislili, da je bilo potrebno za tako množico ljudi zelo veliko kamionov in bencina, česar pa tiste prve tedne po koncu vojne nobena vojska ni z lahkoto zmogla, saj je bilo tisti čas v Nemčiji več deset milijonov ljudi, vsakovrstnih beguncev, internirancev in evakuirancev, ki so hoteli na svoje domove. Če bi bili hoteli vse en dan prepeljati tja, kamor so hoteli, bi bilo potrebnih pol milijona do tričetrt milijona tovornih avtomobilov. Poleg tega je bilo treba prevažati še na milijone nemških vojnih ujetnikov, da niti ne govorimo o Nemcih, ki so prbežali iz vzhodnih pokrajin.

V resnici so bili naši taboriščni predstavniki tudi zelo malo diplomatski in so prav iskali spore z ameriški oblastmi, ki so morale skrbeti za taborišče. Imeli smo vtis, da gre našim »odbornikom« predvsem za to, da se pokažejo pred novimi oblastmi v domovini in si zagotovijo kakšna vplivna mesta oziroma »stolčke«. To pa so pozneje nedvomno spoznali tudi odgovorni ljudje doma, ker se dejansko nobeden tistih ljudi kljub hudi vnemi ni znašel na kakem visokem položaju, razen ing. Diehla, ki je prišel na precej vidno mesto, katero je pa, kot rečeno, kmalu izgubil in se znašel pred sodiščem. O vsem tem bi se dalo veliko pisati, a je morda bolje, da se pozabi. Vsekakor pa smo tudi zaradi tega vedno bolj nestrpno čakali na repatriacijo. Končno pa smo jo le dočakali.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Šport v Italiji

NOGOMET — V nedeljo so italijanska moštva odigrala dvajseto tekmo državnega prvenstva. Tudi v tem kolu so vodeče enajstoričnice dosegle pomembne uspehe. Tako so Inter, Juventus, Milan in Roma pripriljivo zmagale srečanje z enajstoričnicami Udinese (1:0), Spal (1:0), Bologna (2:0) in Torino (2:1). Catania, ki je trenutno med najboljšimi ekipami letošnjega prvenstva, je morala kloniti pred vigrano Atalanto (0:1) in ista usoda je doletela moštvo Napoli, ki je na domačem igrišču zgubilo tekmo proti Lazio (2:5).

Z lestvice izhaja, da je Inter še vedno najmočnejša ekipa, saj vodi s 3 točkami razlike pred Juventusom in s 4 točkami pred Milanom. Zelo zanimiv je tudi boj za zadnja mesta, kjer igrajo glavni vlogi naslednje ekipe: Bari, Lazio, Udinese, Lecce in Spal.

Najboljša strelca sta srednja napadalca Manfredini (Roma) in Altafini (Milan), ki sta doslej oba zabilila po 17 golov.

KOSARKA — Zelo zanimive so tudi košarkarske tekme italijanskega državnega prvenstva. Trenutno so najboljšje ekipe Ignis-Varese, Virtus-Bologna in Simmenthal-Milano, ki na lestvici vodijo z mnogimi točkami razlike pred ostalimi ekipami. Boj za prvo mesto je vedno ostrejši in danes je težko predvideti, kdo bo novi državni prvak. Vse ekipe z izredno lahkoto odpravljajo svoje nasprotnike in tako se je zgodilo tudi v nedeljo. Simmenthal je zmagala v Rimu (Lazio 70:59), Virtus v Trstu (Triestina 79:53) in Ignis v Bologni (Gira 77:69). V zlati sredini se nahajajo sledeče ekipe, ki kažejo zelo vigrano igro: Inaco-Pesaro, Libertas-Biella in Fonte Levissima-Cantù. Na zadnjem mestu je Triestina, ki bo po vsej verjetnosti izpadla iz prve lige.

V ženski ligi, ki je razdeljena v štiri skupine, se bjejo hudi boji. Glavno besedo imajo Standa-Milano in Autonomi-Torino (skupina A), Fiat-Torino in Ozo-Milano (skupina B), Triestina in Udinese (skupina C) ter Fontana-Bologna (skupina D).

Vrhovec je krenil v sosedno sobo. V košku je ugledal spečo Delico. Dolgo je zrl v ljubki obrazek. Zdelo se mu je, da vidi poteze svoje prve žene. Res, podobna je rajnici!

»Delica ji je ime, oče,« je tiho pristopila Adrana. »Tako jo imam rada... saj je njegov otrok.«

Očetove poteze so spet otrdele. Brez besed se je obrnil v sprejemnico.

»Prav to me tlači,« je rezko začel. Vedno mi govoriš o njem. Niti na misel ti ne pride, da si se postavila proti meni.«

Bridek smehljal je trznil na Adraninem obrazu. »Nisi bil tudi ti mlad, oče? Nisi imel rad naše mame? Pri vsem, kar ti je...«

»Molči!« je zarohnel. »Tvoja mati je preveč vzvišena, da bi jo primerjala.«

»Če bi mati živela, bi ne prišlo tako daleč. V svojem dobrem srcu je drugače sodila.«

»Dovolj!« je spet zarohnel oče. »Meniš, da sem zato prišel, da bom poslušal tvoje mnenje o mojem drugem zakonu? Prišel sem zato, da ti pomagam. Spomni se, kaj sem ti rekel pred meseci. Povedal sem ti, da se lahko vrneš v očetovo hišo, če se ločiš od moža, ki ni tebe vreden.«

»Oče, saj je vendar mrtev in o mrtvih...«

»Ne potrebujem tvojih razlag! Pozabi ga in boš spet moja hči, kljub njegovemu otroku. Tvoj zakon sem preklel in ni blagoslova na njem!«

RUGBY — Hudi boji so tudi v srečanjih za državno prvenstvo v rugbyju. Moštva so razdeljena v več skupin. Največ upanja na končno zmago imajo naslednje ekipe: Amatori-Milano (A skupina), Fiamme Oro-Padova (B skupina), ki je trenutno najboljša italijanska ekipa, ter Partenope-Napoli (C skupina). Kot smo že rekli, je Fiamme Oro v 12 tekmah kar 11-krat zmagala in samo enkrat zaigrala neodločeno. Častno so se do zdaj izkazale tudi naslednje ekipe: Parma, Brescia, Rovigo, Ignis-Treviso in F.O. Firenze.

ZIMSKI ŠPORT — Na smučiščih Gressoneya so bile na sporedu tekme za italijansko prvenstvo alpskih disciplin. Najboljša sta bila brez dvoma Alberti in Pia Riva. Oba sta državna prvaka v smuku in v veleslalomu. V slalomu pa sta osvojila častni naslov Osvaldo Picchiottino in Jerta Schir. Tekme so pokazale, da se italijanske vrste obnavljajo, čeprav sta Alberti in Riva še vedno odločno najboljša italijanska smučarja.

Velik odmev je imela dvojna zmaga italijanskega prvaka Montija v bobu 2 in v bobu 4 v tekmah za svetovno prvenstvo. Tekme so bile v Lake Placidu (ZDA). V dvosedeznem bobu je Monti skupno s Siorpaesom z lahkoto zmagal ekipo ZDA in prav tako se je zgodilo v četverosedeznem bobu; zmagala je italijanska posadka Monti-Nardio-Rigoni in Siorpaes pred ZDA.

ODBOJKA — Začele so se tudi tekme za državno prvenstvo v odbojki. Čeprav se je v nedeljo odigralo komaj drugo kolo, so izidi dokazali, da bodo letos igrali največjo vlogo naslednje ekipe: Avia Pervia Modena, CSI Milano in Minelli-Modena.

TENIS — Prejšnji teden je bilo v Sanremu zanimivo srečanje teniških reprezentanc severne in južne Italije. Zmagali so severnjaki (Merlo in Gardini) z izidom 4:1. Za južno Italijo sta igrala Pietrangeli in M. Pirro.

HOKEJ NA LEDU — V hokeju na ledu so se tekme dejansko končale s precejšnjim uspehom državnih prvakov Diavoli-Milano in ekipe Cortina-Rex, ki sta najboljši moštvi države. Prvo srečanje v Cortini se je končalo v korist domačinov z izidom 5:1, v drugem srečanju v Milanu pa so se prvaki odločili za poraz in premagali moštvo iz Cortine z izidom 6:3.

BOKS — Kaj pa boks? Pred kratkim so proglasili, da sta Campari (poklicni boksar) in De Piccoli (amater) najboljša boksarja leta 1960. Italija ima zelo dobre boksarje: Rollo, Campari, Loi in Rinaldi so med najboljšimi boksarji na svetu; Burrini, Nobile, Caprari, Vecchiato, Visintin in Garbelli pa med najboljšimi v Evropi.

KOLESTARSTVO — Kolesarji se vneto pripravljajo na prihodnjo sezono. Med najboljšimi je trenutno italijanski prvak Defilippis, ki je dosegel dve pomembni zmagi: Ronde de Monaco in Veliko nagrado mesta Cannes. Lepe zmage sta doslej dosegla tudi Spanca Bahamontes (Monaco-Mont Agel) in Soler (etapna dirka po Andaluziji).

Nemec Wolfshohl je ponovno potrdil, da je najboljši kolesar v ciklokrosu. Na drugem mestu je Italijan Longo.

IZ GORICE:

Šahovska tekma

V nedeljo popoldne je vladalo v znani kavarni Bratuž živahno vrvenje. Uma bistre meče sta križali šahovskji moštvi Bratuževke kavarne in kavarne »Posta«. Nasmeljani, zdaj resni, pa spet potrpežljivi gospod Rudi je imel povsod svoje oko, kot vodja na bojišču. Polno igralcev, še več gledalcev! Kako naj vsem postreže in ustreže?

Njegovi igralci so zadnjič na »tujih« tleh zmagali. V nedeljo pri povratni tekmi so pa »prepuščili« nasprotnikom prvenstvo za dve točki. Kljub temu je g. Rudi vsem ponudil pijačo.

Tekma se je pričela ob štirih. Kot tehnični razsodnik jo je vodil g. Perini, komisar italijanske šahovske zveze.

Posamezni uspehi so sledeči:

Paulin - Nanut 1:0, Bednarik - Culot 1:0, Šuligoj - Lopresti 1:0, Nanut V. - Spina 0:1, Merkuža - Augeri 0,5:0,5, dr. Cotič - Mauro 1:0, Mikluš - Montico 0:1, Leban - Valussi 0:1, Klavčič - Leoni 0:1, Varli - Greatti 0:1, Korsič - Conighi 0:1. Skupno točk za »Bratuž« 4,5 in za »Posta« 6,5.

13.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

»Torej... je tvoja kletev... kriva...«

»Ne čakaj. Kar se je tistemu možu pripetilo, nisem jaz kriv.«

»On je bil moj zakonski drug, ne 'tisti mož,' oče!«

»Kako visoko ga ceniš,« se je rogala Vrhovec.

»Oče, ti nas žališ!«

»Kakor hočeš, razumi! Tukaj sem tvoj oče. Prišel sem ne samo zaradi tebe... tudi zaradi otroka..., ki me spominja tvoje matere.«

»Toda, če še mrtvega preklinjaš...«

»Pravim samo, da ni bil vreden tebe, ki si našega rodu.«

Adranine oči so se zablistale: »Potem pa je bila tvoja pot zastoj. Morda sem bila jaz njega nevredna. Oskar je zame skrbel, ne ti! Še poročno obleko mi je moral kupiti...«

»Dovolj! Ne poslušam več,« je razdražen zavpil, čeprav je v vesti slutil, da ima hči prav. Pokazati pa tega ni hotel. Gorje, če bi še njegova žena vedela.

»Kakor sem rekel, Adrana, ti in tvoj otrok sta mi ljuba, seveda moraš vsako misel na onega zatreti!«

Adrana je stala vsa strta, brez besed. Oče se je obrnil in odšel brez pozdrava. Zaloputnil je vrata. Ona pa je obstala. Svojega dragega naj pozabi? Njegovo zlato srce, ki je utripalo le zanjo in za malo Delico, ki mirno spi in ne ve za materino boleost.

(Dalje)

ČUDNI TOVORI

Prejšnji teden je francoska vojna ladja ustavila na morju pri afriški obali italijansko tovorno ladjo »Vittoria S.« Iz ladijskih papirjev se je izkazalo, da je namenjena v Tunis. Smer je že bila sumljiva. Tovorni spiski so naštevati kot tovorno blago darovane odeje in obleko Rdečega križa. Pri natančni preiskavi so Francozi odkrili skladovnice ameriških vojaških uniform in čelad. Ker niso znali razložiti, komu pošilja Rdeči križ tako blago, so ladjo odpeljali v vojno pristanišče Bona, kjer je zasidrana ladja dvojček »Mina S«. To so pa Francozi zajeli pred dvema mesecema tudi s čudnim tovorom. Najbolj čudno pa je, da sta obe ladji vpisani v pristaniške sezname v Trstu.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

39

Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eP
o
t
vn
e
z
n
a
n
oSamuel
ScowillMiki
Muster

334. Peggy je stala ob lini in premikala svoje zrcalce, dokler niso potemneli zadnji sončni žarki. Utrujeno je povescila skoraj otrplo roko in žalostno sklonila glavo. »Peter, ali misliš, da je Jim sploh opazil znake?« Tudi njene tovariše je mučila ista skrb, zato ji ni nihče odgovoril. Stali so ob linah in pričakovali zadnji, odločilni napad.

335. Stric Tom je pregledal samokres in zaskrbljeno vzdihnil. Samo še štirje naboji so mu ostali! Kako naj z njim zaustavi napadalce? Kako naj jih zaustavi Peter s kamenjem in profesor s svojim žepnim nožem? Onstran barikade pa so vstajali vedno bolj grozeči kriki zločinske tolpe. Rezko so sekali častitljivi mir starodavnega mesta.

336. V mraku so se začele za barikado dvigovati temne postave in stari lovec je izstrelil svoje zadnje naboje. Nikogar ni zadel. »Ponas je!« je zamrmral, ko je zagledal, da se je sam Brazgotinec povzpел na vrh pregrade in lovil ravnotežje, da bi se nato takoj pognal proti svojim žrtvam. Njegova senca se je pošastno raztezala prav do stolpa.

337. Tedaj pa se je Brazgotinec zamajal, zakrilil z rokami po zraku in težko padel tostran barikade, kjer je nepremično obležal. Trenutek zatem se je v temi dvignilo bojvito kričanje Indijancev. Popotniki v stolpu so bili še bolj zmedeni kot poprej, dokler niso med indijanskimi bojnimi klici razpoznali tudi Jimovega kričanja.

338. »Peter, Peggy, sta še živa,« je klical Jim. In Henov glas, močnejši kot kdajkoli doslej, je poizvedoval: »Profesor, kako je z vami?« Jim in Hen sta se bila s svojimi indijanskimi pomočniki skoraj neslišno približala stolpu. Tik za hrbti napadalcev so Indijanci zavpili svoj bojni krik, ki je zločince tako zmedel, da so odvrgli orožje in zbežali v temo.

339. Močne roke Indijancev so odvalile težko kamenje s stopnic. Presrečni so se tovariši pozdravili in objeli. Po kratkem Jimovem pojasnilu se je profesor Grey obrnil k Indijancu-vodniku, da bi se mu zahvalil za pomoč. Tudi Ala, ki je dotlej stala na pragu in z zvedavimi očmi opazovala nepričakovani vrvež, je tedaj uzrla obraz njihovega rešitelja.

340. V očeh ji je zaigralo veselje. Dvignila je roki in kot metuljček pohitela k visokoraslemu Indijancu. »Stric, stric!« je klicala v domači govorici. Pogumni Indijanec, ki se ni bil ustrašil napada, je prebledel. Sklonil se je k deklici, jo dvignil v naročje in ji v domačem jeziku pripovedoval prijazne, tople besede. Popotniki so začudeni strmeli vanju.

341. Ne da bi izpustil deklico iz naročja, je Indijanec začel pripovedovati profesorju: »To je moja nečakinja, hčerka moje sestre. Brazgotinec jo je bil ugrabil, da bi od svaka uglednega in bogatega poglavarja, izsilil odkupnino. Toda ko smo jo plačali, nam deklice ni vrnil. Vi ste jo našli, vi ste jo rešili. Vaši prijatelji in dolžniki bomo ostali za vselej!«

342. Družba je posedla po kamnitih klopih v stolpu in profesor Grey je Alinemu stricu pripovedoval, kje je našel deklico in kako jo je bil privedel do starega mesta. Indijanec je radovedno poslušal, saj mu je bil Jim pozabil povedati o majhni indijanski punčki, ki tudi čaka na rešitev pred Brazgotincem. Deklica pa je objemala zdaj strica, zdaj Peggy.